

Raadsvoorstel

Onderwerp

Leidende principes Warmteprogramma

1. Aanleiding

Op 9 januari 2025 is in de beeldvormende BOB-raadsvergadering een presentatie gegeven over de evaluatie van de Transitievisie Warmte en het proces voor het opstellen van een Warmteprogramma. Het Warmteprogramma is een verplicht programma onder de Omgevingswet en moet eind 2026 zijn vastgesteld door het college van B&W.

Het Warmteprogramma (2026-2035) geeft de strategie van de gemeente weer om woningen en gebouwen over te laten stappen van aardgas naar duurzame warmtebronnen, zoals warmtenetten of warmtepompen. Het programma beschrijft welke stappen er de komende tien jaar in de buurten worden gezet, welke duurzame alternatieven er zijn voor aardgas en hoe de overstap wordt aangepakt.

Op 8 april 2025 heeft het college van B&W een plan van aanpak vastgesteld voor het opstellen van het Warmteprogramma. De gemeenteraad is hierover met een raadsbrief geïnformeerd. Daarin is opgenomen dat de gemeenteraad op verschillende momenten betrokken wordt bij het opstellen van het Warmteprogramma. De eerste stap is het vaststellen van de leidende principes voor de warmtetransitie. We herijken hiermee de uitgangspunten van de Transitievisie Warmte uit 2020. Leidende principes zijn kaderstellend en vormen een bouwsteen voor het verder vorm te geven Warmteprogramma.

Op 11 september 2025 zijn de voorgestelde leidende principes tijdens een beeldvormende BOB-raadsvergadering gepresenteerd. De terugkoppeling van de gemeenteraad heeft, samen met de reacties van inwoners, ondernemers en stakeholders, geleid tot aanscherping van de voorliggende principes. De urgentie van de warmtetransitie, de robuustheid van het toekomstige energiesysteem en de optredende netcongestie hebben nu ook een plek gekregen in de leidende principes.

2. Wettelijke grondslag

- Klimaatakkoord en Klimaatwet. De Klimaatwet vormt een kader voor het ontwikkelen van beleid om de Nederlandse emissies van broeikasgassen terug te dringen. Een belangrijke bijdrage daaraan wordt geleverd door de gebouwde omgeving van het aardgas af te laten gaan en over te stappen op duurzame alternatieven. Gemeenten hebben de regierol gekregen in deze lokale warmtetransitie.
- Met de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) wordt het warmteprogramma een verplicht programma onder de Omgevingswet.

3. Beoogd effect/ bestuurlijk kader

- Klimaatakkoord en Klimaatwet: Nederland heeft tot doel om in 2050 van het aardgas af te zijn en alle gebouwen duurzaam te verwarmen.
- In het College uitvoeringsprogramma van 2022 – 2026 is de ambitie opgenomen: een klimaatneutraal Leusden in 2050.
- In het Programmaplan Warmte- en Energietransitie (2024) is vastgesteld dat Leusden maximaal inzet op de warmtetransitie en een Warmteprogramma opstelt.
- Met het vaststellen van leidende principes voor het handelen van de gemeente in de warmtetransitie, laat de gemeente zien dat zij de regie neemt en hoe zij de transitie vorm wil geven. Dat schept duidelijkheid en houvast voor alle partijen.
- Ook in fase van uitvoering zijn de leidende principes onderwerp van gesprek met inwoners, ondernemers en stakeholders. Ze nodigen uit tot een hierbij passende aanpak en reflectie.

4. Deadline

De uitgangspunten voor de warmtetransitie zijn bepalend voor het op te stellen warmteprogramma. Aangezien het Warmteprogramma in 2026 moet zijn vastgesteld, is het van belang dat de raad eind 2025 een besluit neemt over de leidende principes voor de warmtetransitie.

5. Voorstel

1. De volgende 5 leidende principes voor de warmtetransitie vaststellen:
 - a. *Samenwerken*
De warmtetransitie reikt tot achter de voordeur, we moeten dit samen doen. We stimuleren de lokale samenleving om deel te nemen. Onze aanpak is participatief en we trekken samen op. Hierbij benutten we de kracht van de samenleving en ondersteunen we lokale initiatieven. We nemen de regie en gaan een intensieve samenwerking aan met onze samenwerkingspartners en regiogemeenten.
 - b. *Duidelijkheid en handelingsperspectief*
We bieden zo snel mogelijk helderheid aan alle vastgoedeigenaren in Leusden. Wanneer duidelijkheid is over de uiteindelijke warmteoplossing ondersteunen we in de stappen hier naartoe. Als de uiteindelijke warmteoplossing nog niet voor handen is, zijn we duidelijk over wanneer we deze keuze wel verwachten te maken, en ondersteunen we bij maatregelen die intussen genomen kunnen worden.
 - c. *Duurzaam en betrouwbaar*
We werken aan het verminderen van de hoeveelheid aardgas die gebruikt wordt in onze gemeente. We zetten in op isoleren en gaan over op een andere manier van verwarmen. Als warmteoplossing kiezen we voor duurzame bronnen die ook op de lange termijn betrouwbaar zijn en deel uitmaken van een robuust energiesysteem.
 - d. *Netbewuste keuzes maken*
De capaciteit van onze energie-infrastructuur is beperkt. Dit is van invloed op de keuze voor verschillende warmtetechnieken en de snelheid waarmee wij onze ambities in de warmtetransitie kunnen bereiken. We maken daarom netbewuste keuzes en gaan slim om met de capaciteit van het energienet.
 - e. *Inclusieve warmtetransitie*
Energie is een basisbehoefte. Dit betekent dat wij streven naar een inclusieve warmtetransitie. We staan voor betaalbaar en sociaal, zodat iedereen mee kan doen. Zowel inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen bieden we de

mogelijkheden om aardgasvrij te worden, we zetten passende ondersteuning in per doelgroep.

2. Het college verzoeken deze leidende principes op te nemen in het Warmteprogramma (2026-2035).

6. Argumenten

1. Herijking van de leidende principes zorgt ervoor dat ze weer aansluiten op de gemeentelijke kernwaarden, bij de manier van werken en het veranderde speelveld in de warmtetransitie.
 - 1a. *Samenwerken*. De warmtetransitie is een sociale transitie. Inwoners, ondernemers en vastgoedeigenaren bepalen zelf wat er in hun panden gebeurt. Daarom kan de warmtetransitie niet anders dan via een intensieve samenwerking tot stand komen. Het sluit ook bij de buurtaanpak van Leusden (buurtteams waarin inwoners zelf de uitvoering vormgeven).
 - 1b. *Duidelijkheid en handelingsperspectief*. Wanneer we geen duidelijkheid en handelingsperspectief bieden zodra dit kan, komt de voortgang van de warmtetransitie en het behalen van de ambitie "Leusden klimaatneutraal in 2050" in gevaar. Daarnaast neemt de kans op desinvesteringen toe. Tot slot geven stakeholders, inwoners en ondernemers nadrukkelijk aan dat ze behoefte hebben aan duidelijkheid, ook als de uiteindelijke warmteoplossing nog niet voor handen is.
 - 1c. *Duurzaam en betrouwbaar*. We streven naar een duurzame warmtevoorziening, waarbij het ook gaat om leveringszekerheid en betrouwbaarheid op de lange termijn. Waar mogelijk en realistisch bieden we ruimte voor innovaties in warmteoplossingen.
 - 1d. *Netbewuste keuzes maken* Uiteindelijke warmteoplossingen moeten haalbaar en beschikbaar zijn.
 - 1e. *Inclusieve warmtetransitie*. Een inclusieve warmtetransitie moet ook eerlijk zijn. We erkennen dat niet iedere inwoner / ondernemer dezelfde uitgangspositie heeft. Passende ondersteuning kan bijdragen aan gelijke kansen.
2. De gemeenteraad stelt de leidende principes vast. Het vaststellen van het Warmteprogramma is echter een bevoegdheid van het college van B&W.

7. Alternatieve scenario's

Leusden kan kiezen voor andere, meer concrete leidende principes. Bijvoorbeeld:

- Collectieve warmteoplossingen gaan voor individuele warmte-oplossingen
- Inzetten op publiek eigendom van warmtenetten
- Aanwijsbevoegdheid gebruiken zodra dat nodig is
- Onder betaalbaar en sociaal verstaan wij dat de kosten voor warmte per huishouden niet hoger worden dan nu het geval is.

Het is niet aan te raden om dergelijke concrete leidende principes op te nemen. Daarvoor is in Leusden nu nog onvoldoende zicht op de mogelijke warmte-oplossingen. Bovendien is het speelveld (o.a. wetgeving) en de (financiële) ondersteuning vanuit het Rijk voortdurend in beweging. Dit is van invloed op de sturings- en ondersteuningsmogelijkheden van de gemeente. In de uitvoering van het warmteprogramma zal duidelijker worden hoe de leidende principes concreet gemaakt kunnen worden.

8. Risico's

De leidende principes zijn algemeen geformuleerd en kunnen daarmee de indruk wekken dat het "vaag" blijft. In de uitvoering van het Warmteprogramma echter, bieden deze principes voldoende houvast om nader te concretiseren. Bij het volgende Warmteprogramma (2031) vindt heroverweging plaats.

9. Vervolg

Na vaststelling van de leidende principes, de uitgangspunten, voor de warmtetransitie worden ze opgenomen in het (ontwerp) Warmteprogramma. Ze zijn hiermee bepalend en richtinggevend voor de keuzes die in het Warmteprogramma gemaakt worden ten aanzien van mogelijke duurzame warmte-oplossingen, ten aanzien van prioritering van buurten en ten aanzien van de uitvoering van de warmtetransitie.

In november 2025 wordt de gemeenteraad betrokken bij de overige bouwstenen van het Warmteprogramma, te weten de warmtestrategie per buurt, de buurtvolgorde en de afwegingen rondom het inzetten van de aanwijsbevoegdheid.

De planning ziet er als volgt uit:

November 2025	Informeren gemeenteraad en aandachtspunten ophalen voor het college van B&W (warmtestrategieën, volgorde, aanwijsbevoegdheid)
December 2025	Leidende principes ter besluitvorming in gemeenteraad
Mei 2026	Ontwerp warmteprogramma ter reactie voorleggen aan gemeenteraad
Juni 2026	College stelt ontwerp warmteprogramma vast
Juni – sept. 2026	Publicatie en ter inzagelegging ontwerp warmteprogramma
Oktober 2026	College stelt warmteprogramma vast

10. Evaluatie

De leidende principes worden opgenomen in het Warmteprogramma. De voortgang van het Warmteprogramma wordt gemonitord en geëvalueerd. Op basis hiervan kan aanpassing of bijstelling van de leidende principes aan de orde zijn bij het opstellen van het volgende Warmteprogramma (2031).

11. Inkoopadvies

N.v.t.

12. Advies van HR

N.v.t.

13. Advies ICT

N.v.t.

14. Juridisch advies

N.v.t.

15. Financieel advies (kosten en dekking)

N.v.t.

16. Advies communicatie

Advies is om hier op dit moment niet over te communiceren. Communicatie vindt plaats over het gehele warmteprogramma, niet over de afzonderlijke bouwstenen.

17. Intergemeentelijke samenwerking

Alle gemeenten in Nederland zijn verplicht om een gemeentelijk Warmteprogramma vast te stellen. De regierol in de warmtetransitie ligt bij de gemeente. Dat geldt ook voor het vaststellen van leidende principes voor de warmtetransitie.

Aangezien alle gemeenten voor dezelfde uitdaging staan, is er veel contact met regiogemeenten geweest, de provincie Utrecht en het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). De voorgestelde leidende principes passen binnen en sluiten aan bij de ontwerp principes op nationaal, provinciaal en regionaal niveau.

18. Global Goals

☐	Goal 01	Einde aan Armoede	
☐	Goal 02	Einde aan honger, zorgen voor voedselzekerheid en duurzame landbouw	
☐	Goal 03	Gezondheidszorg voor iedereen	
☐	Goal 04	Inclusief, gelijkwaardig en goed onderwijs voor iedereen	
☐	Goal 05	Gelijke rechten voor mannen en vrouwen en empowerment van vrouwen en meisjes	
☐	Goal 06	Schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen	
☒	Goal 07	Toegang tot betaalbare en duurzame energie	
☐	Goal 08	Inclusieve economische groei, werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen	
☒	Goal 09	Infrastructuur voor duurzame industrie	
☐	Goal 10	Verminderen van ongelijkheid binnen en tussen landen	
☐	Goal 11	Maak steden en dorpen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam	
☒	Goal 12	Duurzame consumptie en productie	
☐	Goal 13	Aanpak van klimaatverandering	
☐	Goal 14	Beschermen en duurzaam gebruik van oceanen en zeeën	
☐	Goal 15	Beschermen en duurzaam gebruik van ecosystemen, bossen en biodiversiteit	
☒	Goal 16	Bevorderen van veiligheid, publieke diensten en recht voor iedereen	

- ☐ Goal 17 Versterken van mondiaal partnerschap en coherent beleid voor duurzame ontwikkeling

19. Klimaatadaptatie

Het voorstel draagt bij aan het beperken van klimaatverandering door de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving en de manier waarop de gemeente Leusden dat doet, kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

20. Inwonerbetrokkenheid/ Burgerparticipatie

De Transitievisie Warmte (2020) is in het voorjaar geëvalueerd met inwoners, ondernemers en stakeholders als Omthuis en Stedin. Uit die gesprekken kwam naar voren dat herijking van de leidende principes wenselijk is om ze te laten aansluiten bij de veranderde omstandigheden.

De nu voorliggende principes zijn getoetst bij een klankbordgroep van inwoners en ondernemers. Daarnaast hebben gesprekken plaatsgevonden met Stedin, de Groene Belevens en Omthuis. Hun feedback is meegenomen in dit voorstel.

21. Bijlagen

1. Adviesnotitie Leidende Principes Warmteprogramma Leusden

Het college van de gemeente Leusden,

R.B. van den Brink
directeur secretaris

G.J. Bouwmeester
burgemeester